Az iskolapszichológusok helyzete Magyarországon

OIMB SZAKMAI NAP 2024. MÁJUS 31.

N. KOLLÁR KATALIN

C. EGYETEMI TANÁR

ELTE PPK

Miről lesz szó?

- Óvoda- és iskolapszichológia helyzete: országos kép
- Kihívások és megoldások a törvényes szabályozásban
- MPT szekció feladatai
- Szakmai szempontok: mit gondolnak a pedagógusok és diákok az iskolapszichológusról és mit várnak tőlük?

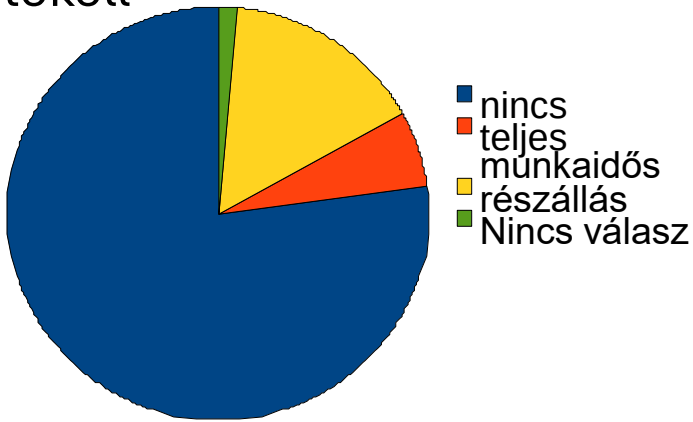
Óvoda- és iskolapszichológia helyzete: országos kép

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

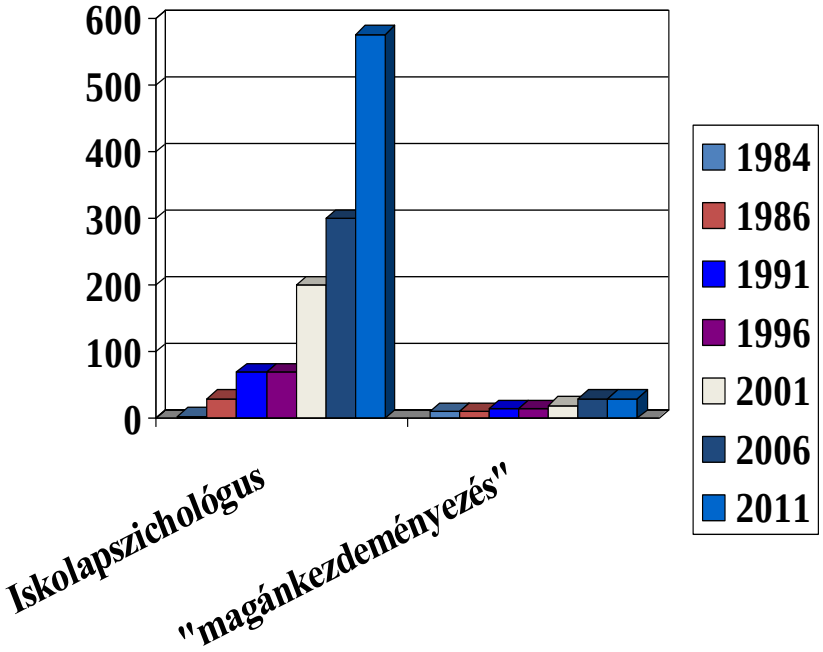
Iskola- és óvodapszichológia 1986-tól az első 25 évben

Törvényi szabályozás:

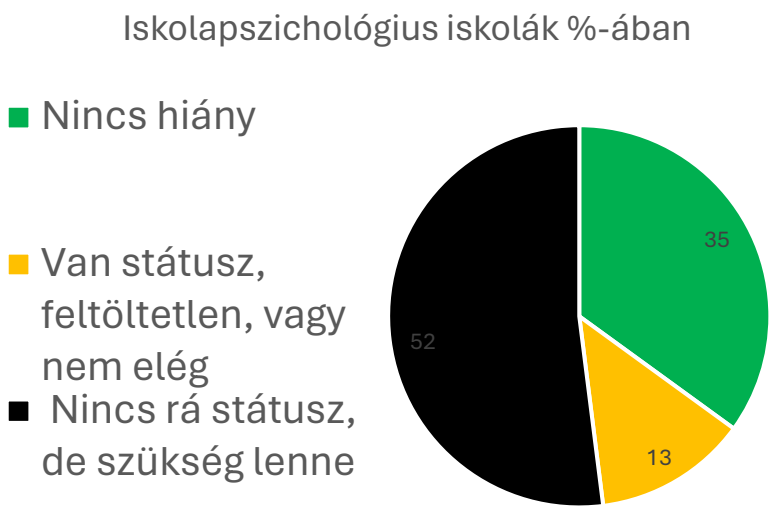
- 1986 – Közoktatási Törvény Melléklet: „alkalmazható”
- 1989 Müv. Minisztérium Továbbképzési füzetek 3.
- 2006 Kistérségi pályázat + 2009 protokoll

Az iskolapszichológusok aránya az iskolákban 2011

Jelenlegi helyzet

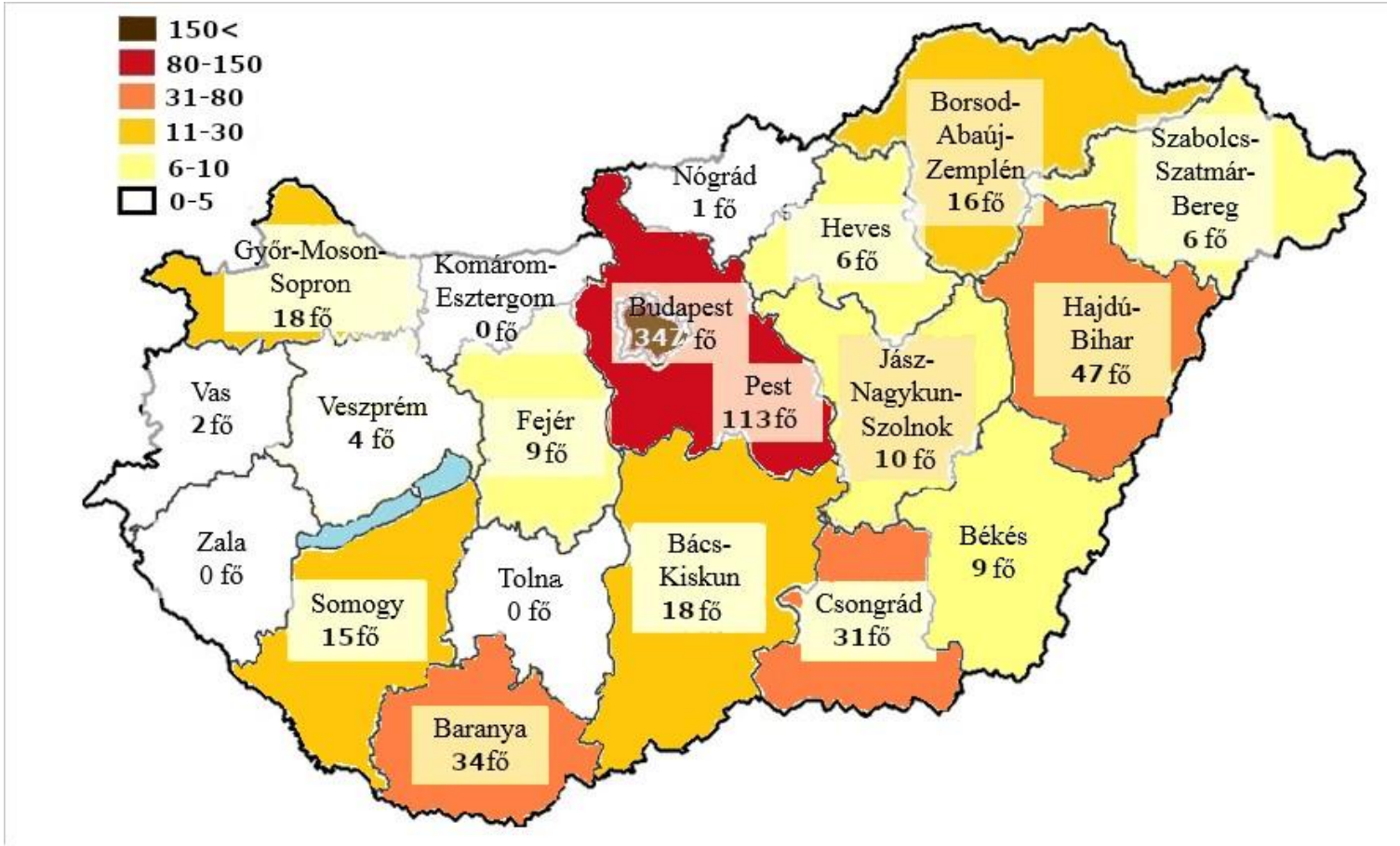

Iskolák kb. felében lenne státusz, 35 % van, 13 % nincs betöltve, vagy kevés, 52 % nincs de kellene (Ercse 2023)

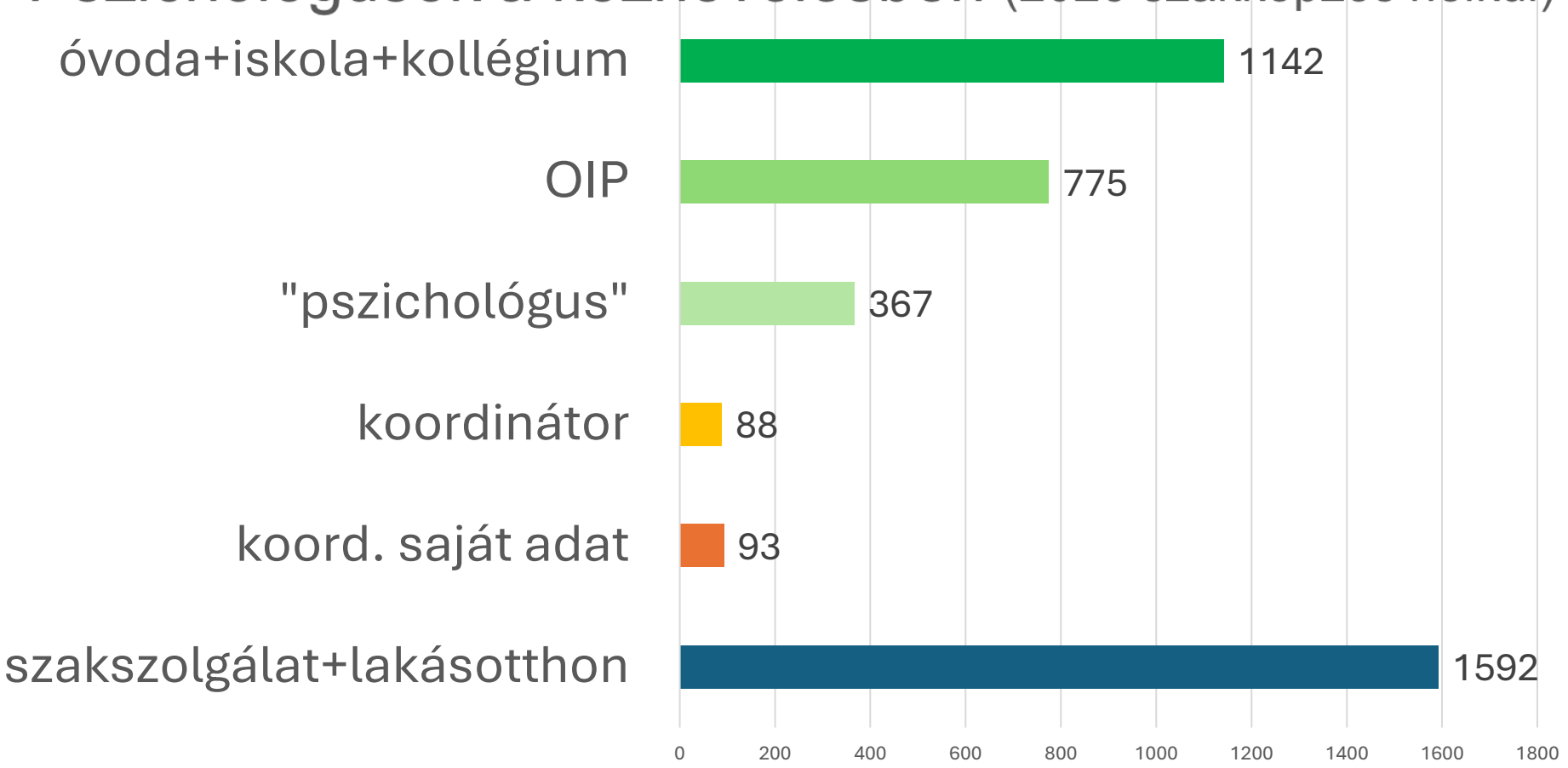
- Koordinátor 198 helyett 100 egész állás >10 fő, helyette tört óraszám (10 fő ¼ állás alatt, > 5 kontakt óra!)
- IP-OP BP 51 % vidék 49 %
- Egy-egy intézményben jellemzően tört állásban
- Sok a fiatal – nagy fluktuáció

Aránytalan területi eloszlás

– a település nagysága és a képzőhelyek közelsége számít
– KIS ISKOLÁK PROBLÉMÁI!!!

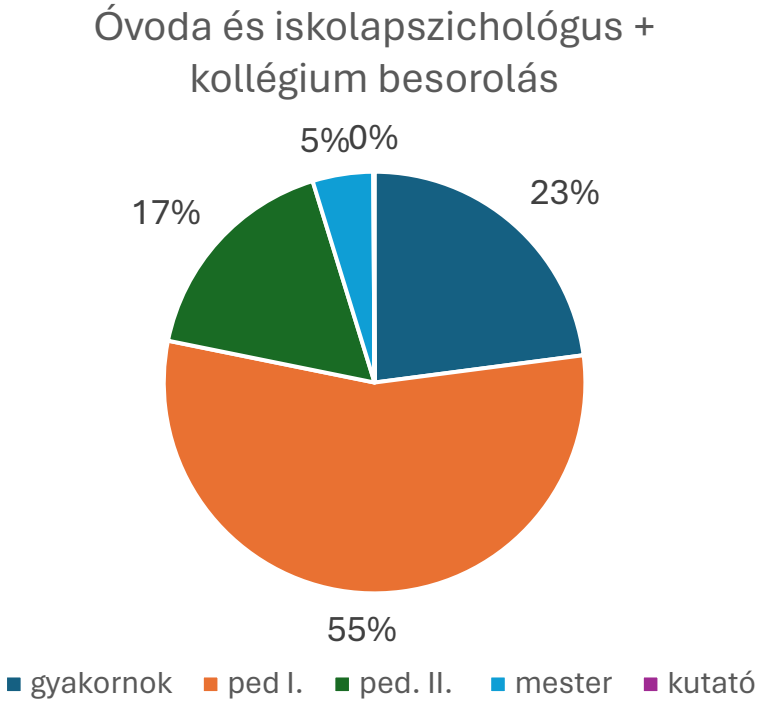

Pszichológusok a köznevelésben (2023 szakképzés nélkül)

Óvoda és iskolapszichológusok - részletes adatok

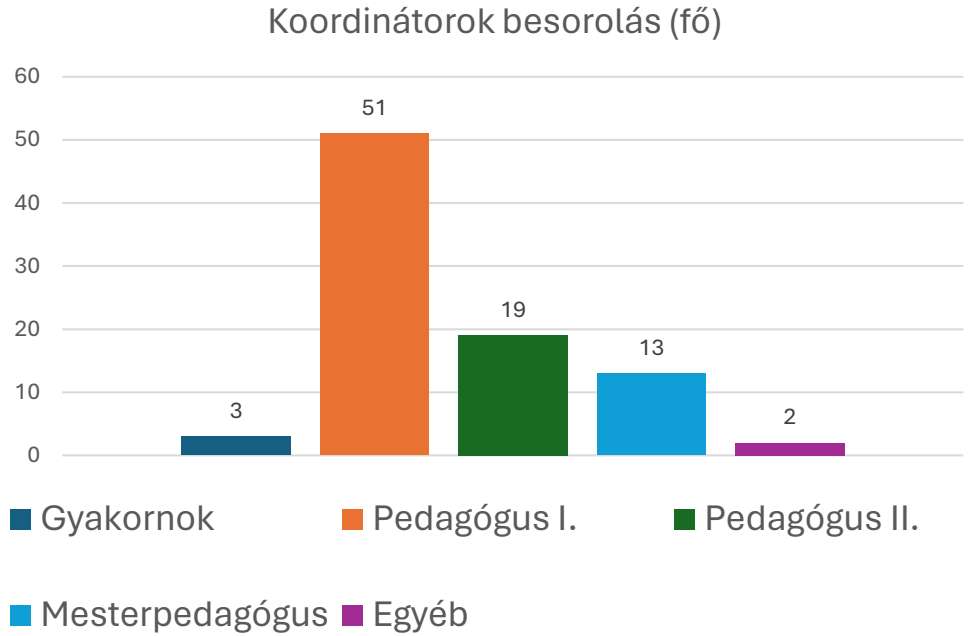

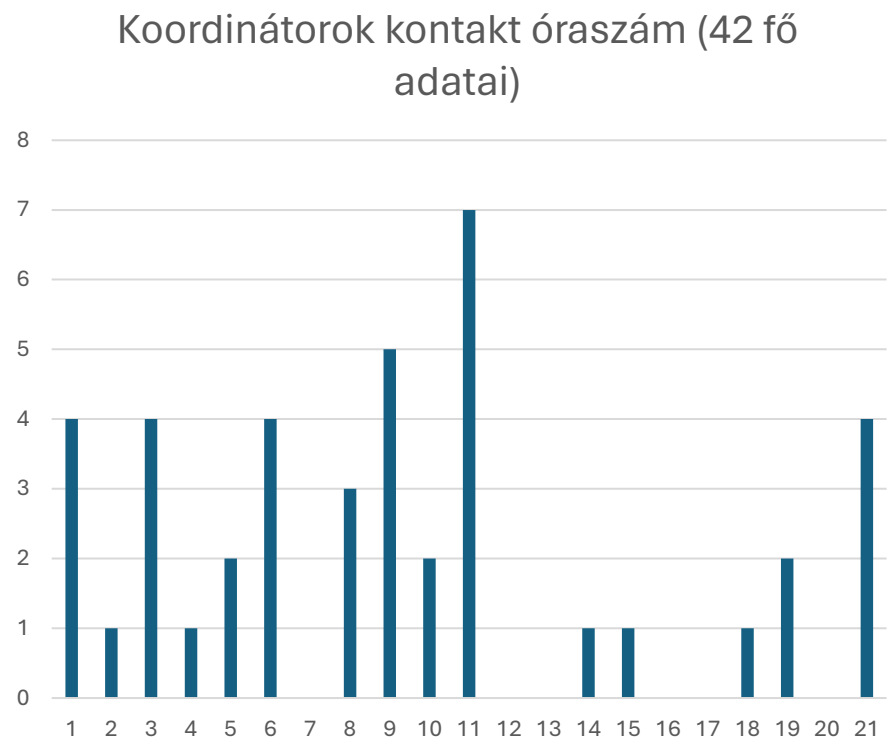
Koordinátorok alkalmazása

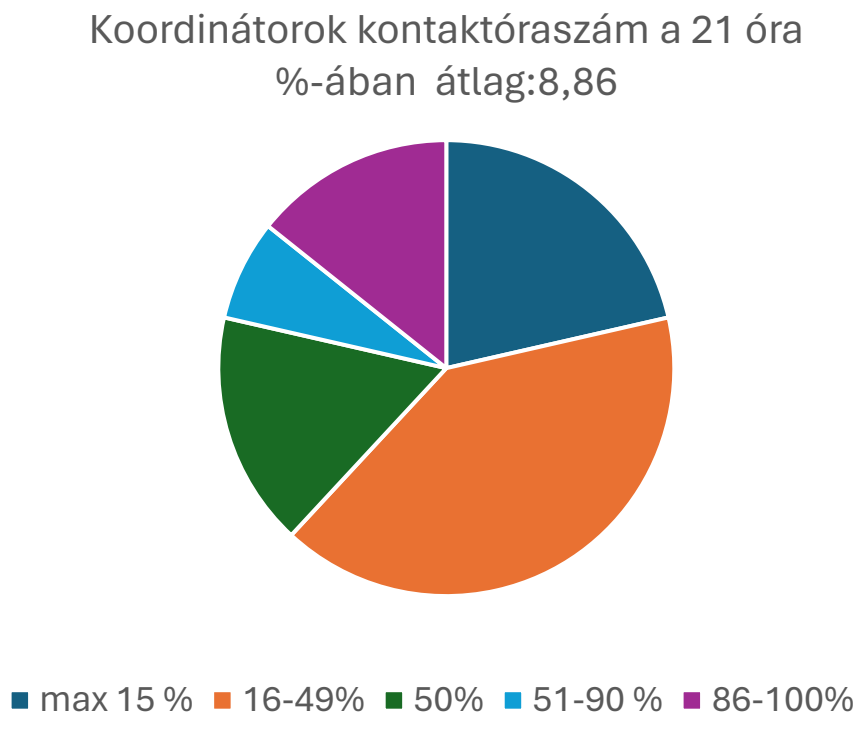
- Végzettségi előírás: pedagógiai vagy tanácsadó szakpszichológus
- Protokoll ajánlás: + minimum 5 év óvoda-vagy iskolapszichológusi gyakorlat

Koordinátorok óraszáma

KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSOK A TÖRVÉNYES SZABÁLYOZÁSBAN

A TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁS BUKTATÓI

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Törvényi szabályozás:

- 2012 KNT – *óvoda és munkaidő szabályozás 2024-ig*
- *326/2013. rendelet 2024-ig*
- 20/2013. EMMI rendelet 500 fő/fél státusz, feladatkör meghatározása
- 2015 Protokoll
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023 (VIII.30) kormányrendelet a 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról végrehajtási utasítása
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről

Jogszabály változások

- OP-IP kötelező alkalmazás és munkaidő szabályozás változatlan (csak áthelyezték)
- Feladatkör változatlan (20/2013. EMMI rendelet)

de a munkaidő felosztásában csak a neveléssel-oktatással lekötött és kötetlen szabályozott.

MEGOLDÁS – BM tájékoztatás – kötött munkaidő pedagógus analógia alapján, lásd Bázis honlapon is

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

A kötött munkaidő értelmezése

Pedagógusok kötött feladatainak IP megfeleltetés (1)

Nkt. 62. §(11a) bekezdés (a „kimaradt” szöveg)	401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdés
a közvetlen pszichológiai foglalkozások szervezésével, előkészítésével kapcsolatos feladatokat látja el,	1.foglalkozások, tanítási órák előkészítése,
részt vesz a pedagógiai szakszolgálat óvoda-, iskolapszichológus koordinátora által szervezett szakmai feladatokban,	2. a gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése, tanulók teljesítményének értékelése, 15. a nevelőtestület, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel
szükség esetén előkészíti a gyermek, tanuló szakellátásba történő irányítását,	2. a gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése, tanulók teljesítményének értékelése, 11. a szülőkkel történő kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóórára történő felkészülés és annak megtartása,

Pedagógusok feladatainak IP hogy felel meg (2)

Nkt. 62. §(11a) bekezdés …

a munkaidő fennmaradó részében pedig a munkaköréhez szükséges információk feldolgozásával,

továbbá a szakmai fejlődéséhez szükséges tevékenységeket végez

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdés

2. a gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése, tanulók teljesítményének értékelése
9. a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység,
10. az intézményi dokumentumok készítés

15. a nevelőtestület, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel,
17. az intézményfejlesztési feladatokban való közreműködés,
22. a pedagógiai program célrendszerének megfelelő, az éves munkatervben rögzített, tanórai vagy egyéb foglalkozásnak nem minősülő feladat ellátása,
24. pedagógus-továbbképzésben való részvétel

A Korm. rendelet 28. § (1) bekezdésben felsoroltak közül az óvoda-, iskolapszichológusok esetében több elem nem releváns, ahogyan a pedagógusok esetében sem értelmezhető mindegyik pont minden pedagógusra.

A feladatok a 20/2013. EMMI rendelet alapján

fajtái

- Pedagógus- és szülőkonzultáció
- Egyéni és csoportos foglalkozás gyermekeknek
- Szűrés
- Állapotfelmérés
- Pszichológiai ismeretterjesztése
- Szakmaközi együttműködés
- *Adminisztráció*
- *Fejlesztésben, kutatásban részvétel*

témakörei

- Tanulási és iskolai nehézségek szűrése, továbbirányítás
- Hatékony tanulás segítése
- Tehetséggondozás
- Pályaválasztás segítése
- Egészségfejlesztés és prevenció
- Társas kapcsolatok fejlesztése, bullyingprevenció
- Krízisintervenció

18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítmény-értékeléséről

Minőségi bér (TÉR)

Minőségi bér (TÉR)

100 pont összesen

24 pont 3 személyes cél
76 pont mennyiségi és minőségi szempontok

1. minőség (28 pont)
   - foglalkozás tervezés és végrehajtás 10 p.
   - korszerű, innovatív módszerek 8 p.
   - ellátott gyerekeknél javulás 8 p.
   - díjak, elismerések, kutatói program 2 p.

TÉR (2)

2. Feladatvállalás mennyiségi mutatói – 12 pont

- többletfeladatok, megbízások (munkacsoport) 4 pont
- szakmai programok (pedagógusoknak ea.) 4 pont
- intézményen kívüli programok (Vándorgyűlés műhely ☺) 4 pont

3. Megbízhatóság, határidők – 8 pont

- szabály és normakövetés 2 pont
- dokumentálás 3 pont
- tanulók értékelése (szakértői vélemény, értékelési lap) 3 pont

4. Kommunikáció, együttműködés – 6 pont

- szakmai, szakmaközi együttműködés 3 pont
- kapcsolattartás szülőkkel 3 pont

TÉR (3)

5. Tehetséggondozás, felzárkóztatás/esélyteremtés – 8* pont

- tehetséges tanulók
- gyermekek, tanulók beilleszkedésének segítése
- gyermekvédelmi megsegítés
- módszertani segítség (pl. szakértői vélemény értelmezése)

6. Elkötelezettség, etikus magatartás – 6** pont

- motiváció, elkötelezettség 2 pont
- a szervezet képviselete 2 pont
- etikus magatartás 2 pont

7. Egyedi intézményi értékelési szempont – 8 pont

- a vezető a nevelőtestülettel egyetértésben határozza meg

*intézmény sajátosságai szerint osztható szét
** a pedagógus önértékelésére és a felettes vezető/vezetők tapasztalataira kell építeni

Alapelvek a TÉR alkalmazásában

- a tanulók nevelése-oktatása a fő szempont
- cél a személyes szakmai autonómia és motivációja
- egyszerű, világos felépítés, tényekre épülő rendszer, kezelhető számú teljesítménykövetelmény; tanévhez igazodó
- összekapcsolás a pedagógusok továbbképzési rendszerével
- személyes értékelő beszélgetés
- az értékelő vezetők felkészítése
- bérezési differenciálásra adjon lehetőséget

Előnyös változások a jogszabályokban

- Végzettségi követelmény leírása végre hiba nélkül van tördelve
- Egy helyen van szabályozva az óvoda és iskola 500 főként fél státusz, *de az 1000 fő/IP is sok, és az óvoda végképp, továbbá a gyakorlatban az átlag ennél is több???*
- OP-IP minőségi bér a közoktatás pedagógusaitól külön szabályozott

Szabályozatlanságok:

- EGYMI – SNI tanulók a gyógypedagógusok feladatköre, de pszichés problémáik is vannak, definiálatlan, hogy egyéni (klinikusi) feladatok vagy iskolapszichológia

- Kollégium definiálatlan szerepkör – egyéni tanácsadás vagy „iskolapszichológusi” feladatok: közösségépítés, tanulásmódszertani segítés stb.

- Gyermekvédelem – családotthonok és gyermekotthonok pszichológusainak
  - nincs protokollja, nincs szakmai vezetése, szervezete

MPT ÓVODA- ÉS ISKOLAPSZICHOLÓGUS SZEKCIÓ

ÉRDEKVÉDELEM

SZAKMAI TÁMOGATÁS

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

A Magyar Pszichológiai Társaság

https://mpt.hu/

- az MPT 1928-ban alakult, majdnem 100 éves társaság
- 24 szekció
- Célok:
  - a magyar pszichológia tudományos közéletének szervezése,
  - a pszichológiai oktatás, kutatás és gyakorlat fejlesztése,
  - a tagok szakmai tájékozódása és kapcsolattartás

Miért érdemes belépni?

- Óvoda- és iskolapszichológus szekció – a több, mint 1100 OP-Ip-hez képest csak 110 tag – hiteles érdekképviselethez jó lenne több
- Országos szervezet – kapcsolattartási lehetőség
- Hírlevél - képzések

ÓP-IP szekció tevékenységi kör

Szoros együttműködés az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázissal

- Az OIMP vezetője hivatalból a szekcióvezetés tagja
- Közösen szervezett rendezvények, közös állásfoglalások

Szakmai érdekképviselet

- Jogszabályok véleményezése – *2023-2024-ben 2 jogszabály*
- Állásfoglalás kérése jogszabályértelmezésbe – *jogi tanácsadás az MPT-től is 2023-2024-ben 3*
- Szakmai etikai ügyek (*csak MPT tagok esetén járhat el az EB*)
- Protokoll bővítése (*óvoda, koordinátor*)
- Ismeretterjesztő cikkek, sajtómegjelenés

Óvoda- és iskolapszichológusok támogatása

- Részvétel szakmai programok szervezésében –rendszeres szakmai napok, Vándorgyűlés
- Módszerek – kérdőívek, attitűdskálák online
- MPT konferenciákon iskolapszichológia szimpóziumok
- Megkeresésekre szakmai tanácsadás, konzultáció

Felmérés pedagógusok és diákok iskolapszichológusokhoz valóviszonyáról és a pedagógusok munkahelyi jellemzőiről

országos reprezentatív mintán

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

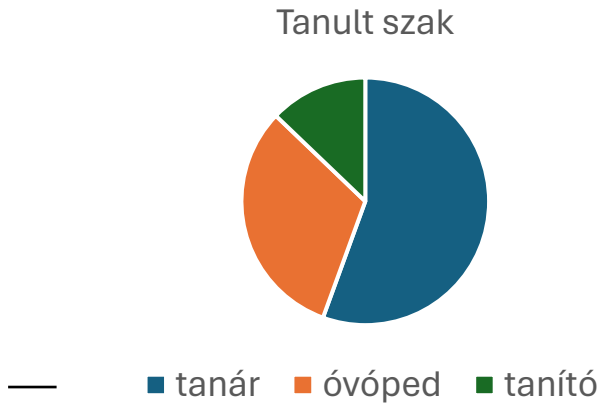
Az iskolapszichológus iránti attitűd vizsgálata

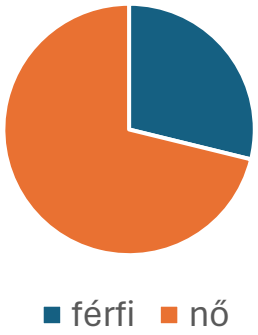
ELTE UNKP projekt 2018-2022

Pedagógusok országos reprezentatív minta	1381 fő
Pedagógusjelöltek (nem reprezentatív)	316 fő
Diákok életkor, iskolatípus és település szerint rétegzett minta (5-12. évfolyam)	1444 fő

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Pedagógushallgatók jellemzői –szakirány szerint rétegzett minta

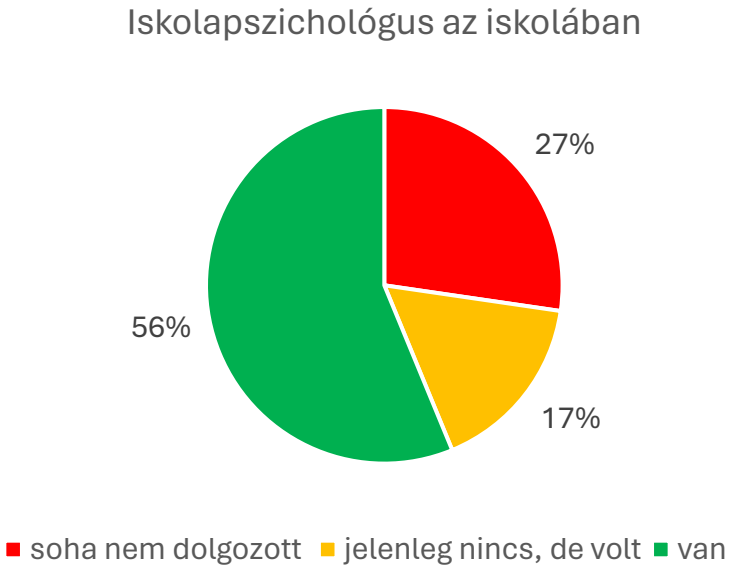

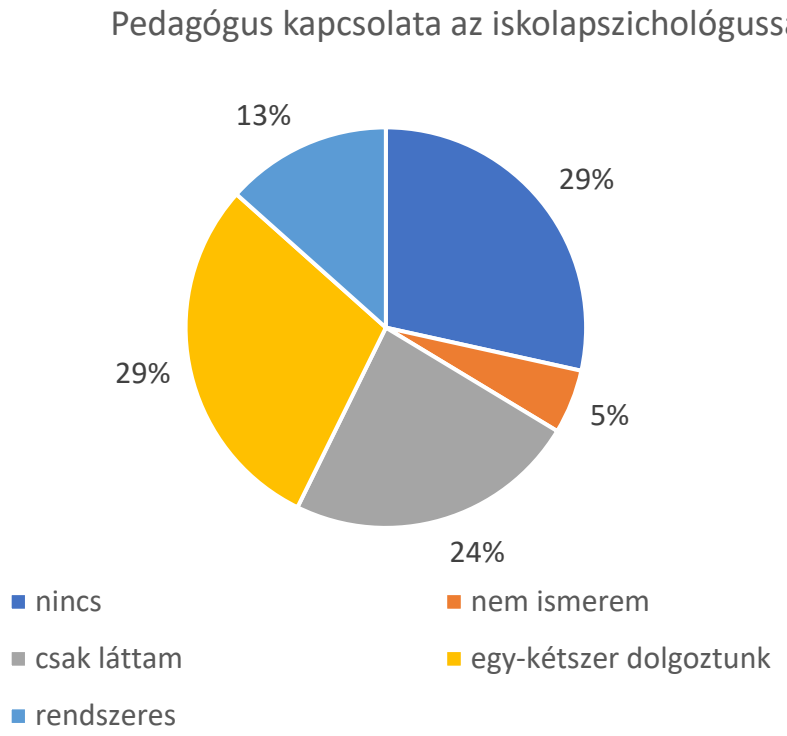
x életkor 24,7 é S 5,7 medián 23 79 % 21-26 közt

80,1 % gimnáziumban 19,9 % szakgimnáziumban érettségizett

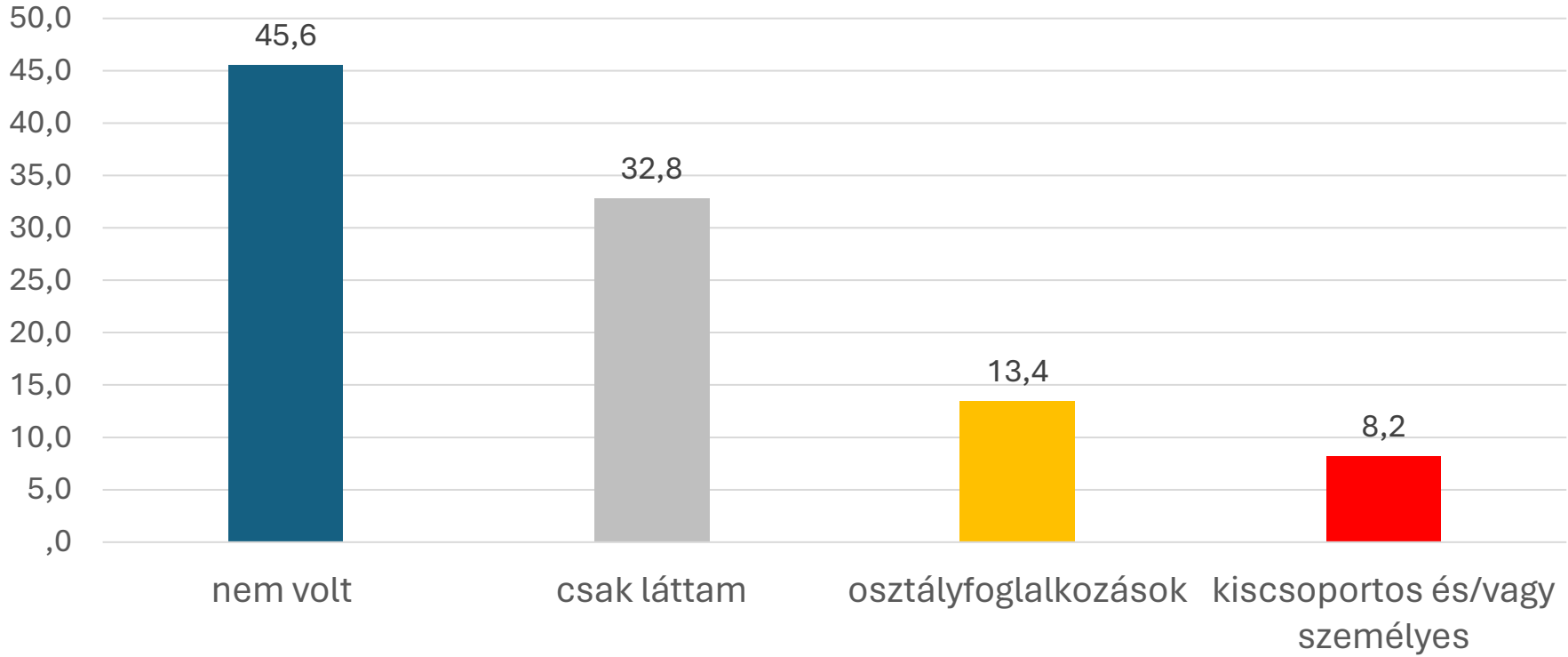
Első diplomás 90 %

Pedagógusok kapcsolata az iskolapszichológussal

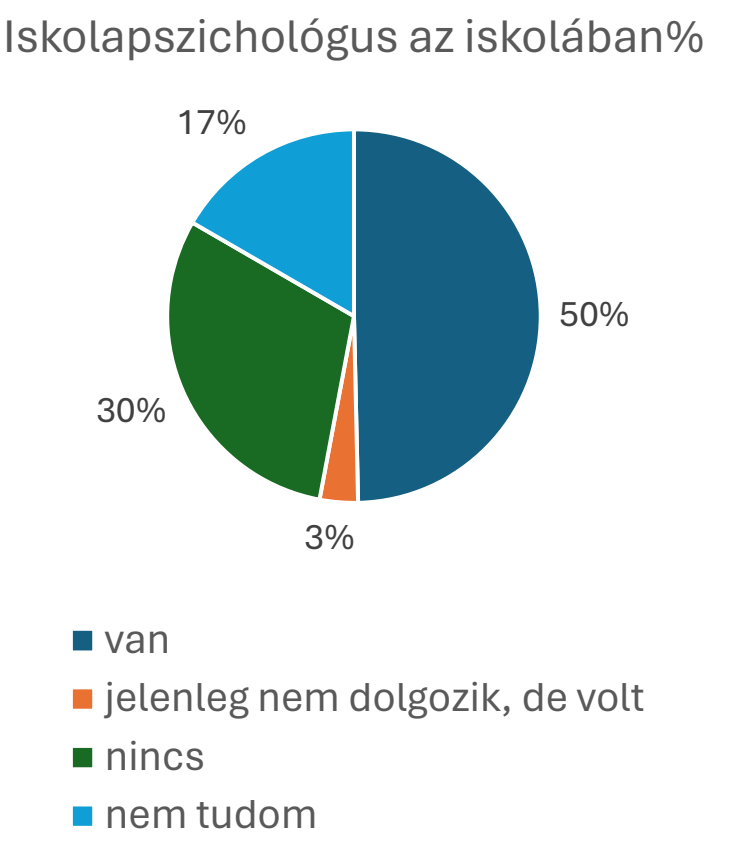

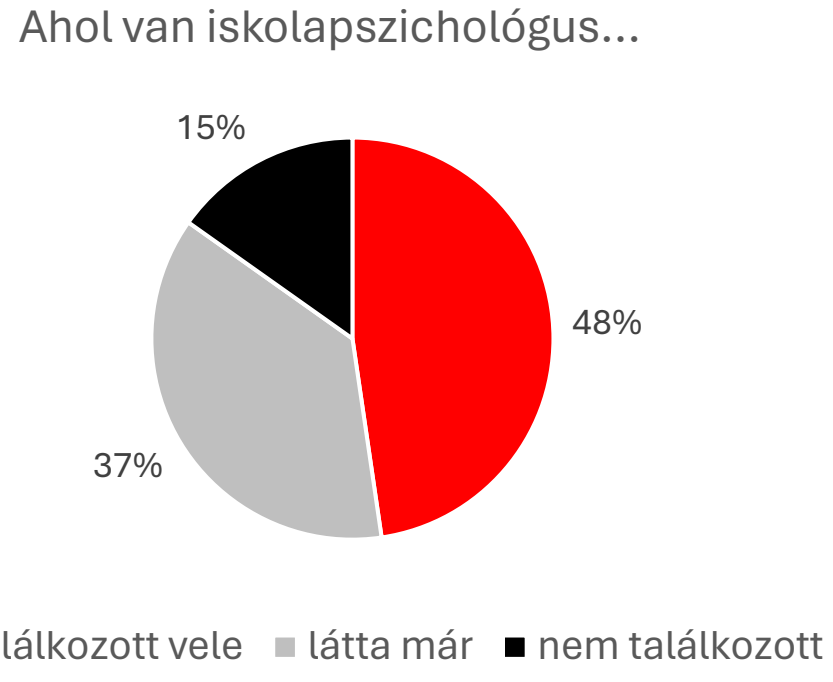

Pedagógus hallgató tapasztalata az iskolapszichológussal (amikor ő diák volt) %

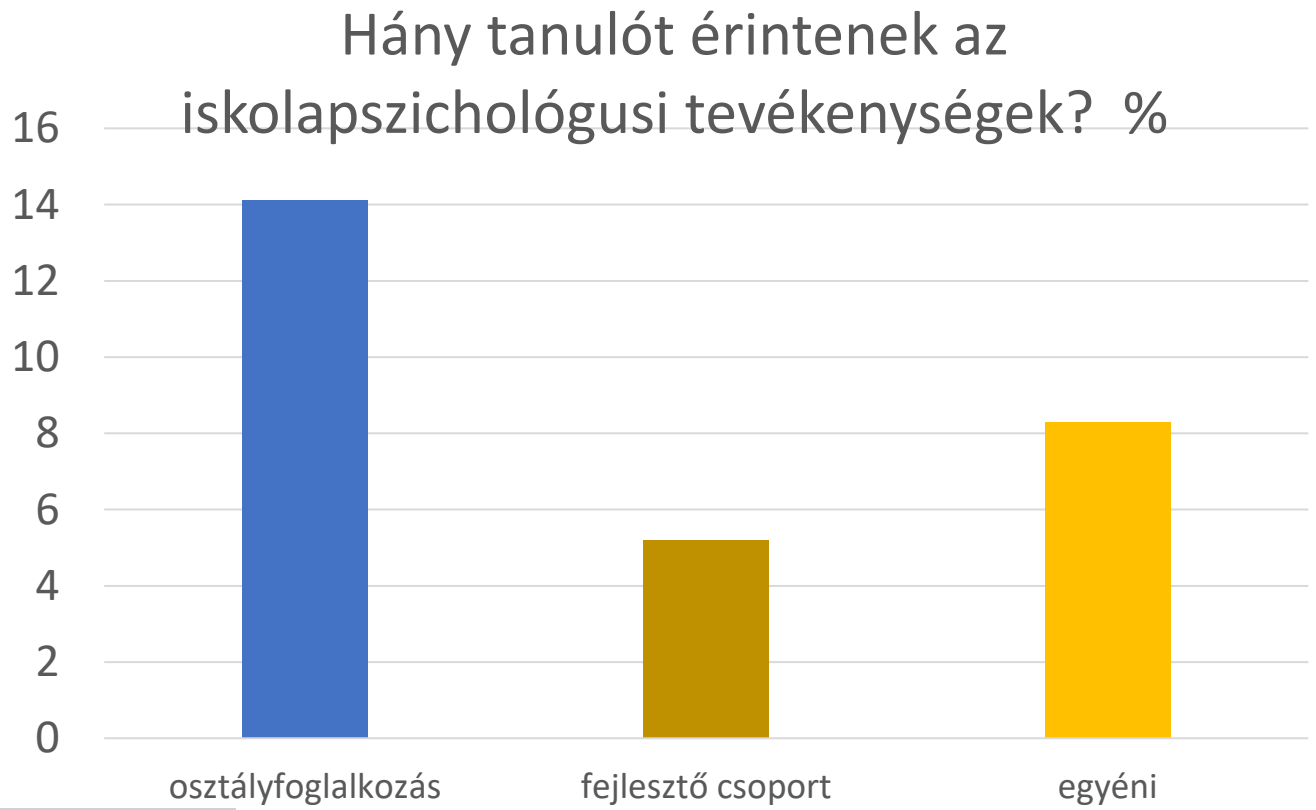

Diákok kapcsolata az iskolapszichológussal

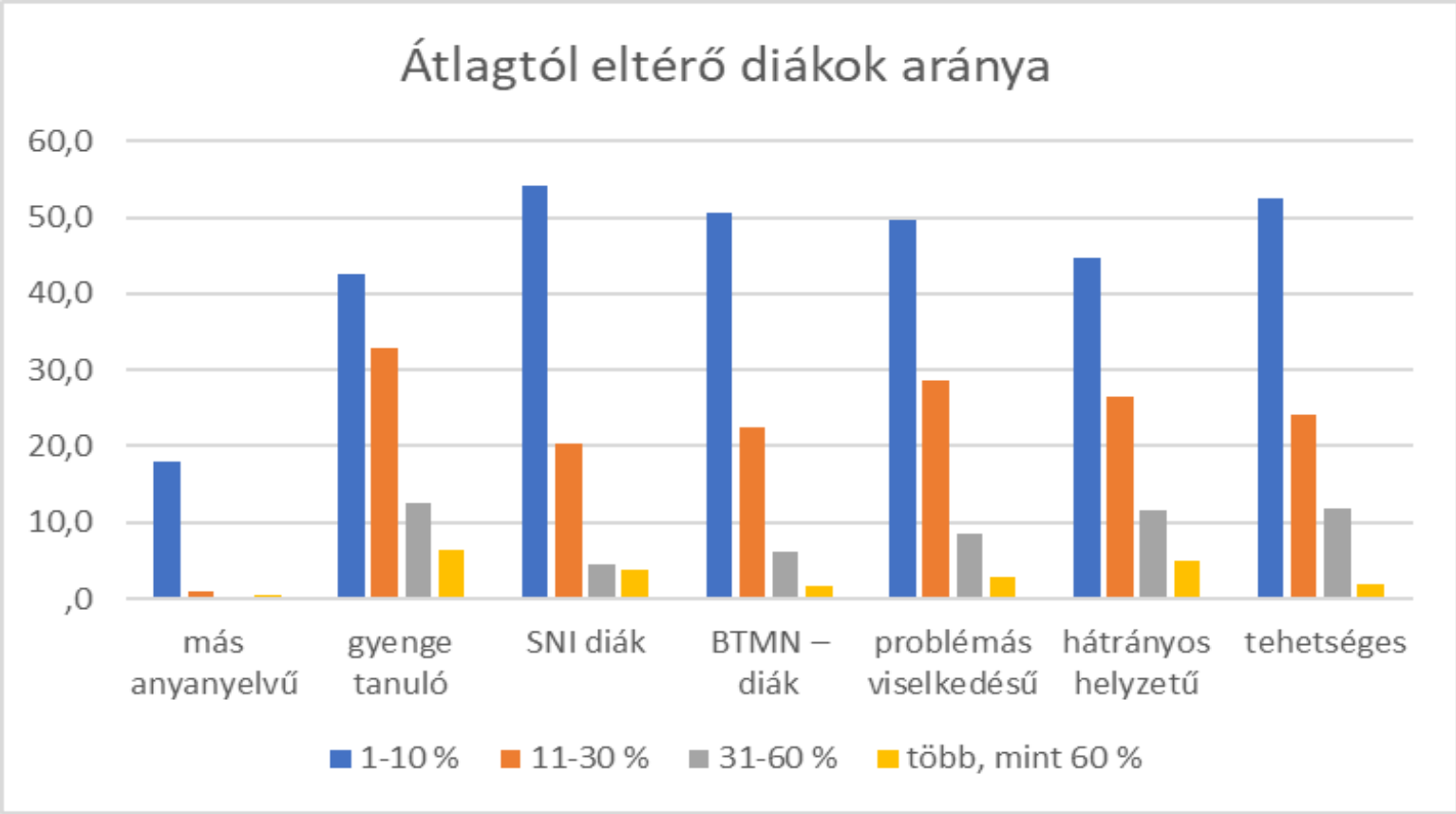
A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

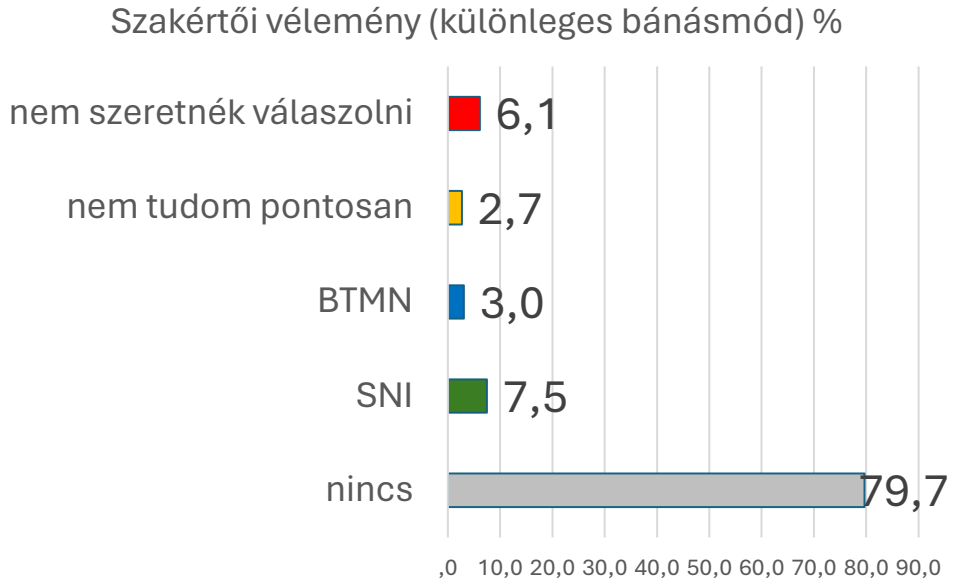
Pedagógusok helyzete és viszonyulása az iskolapszichológushoz

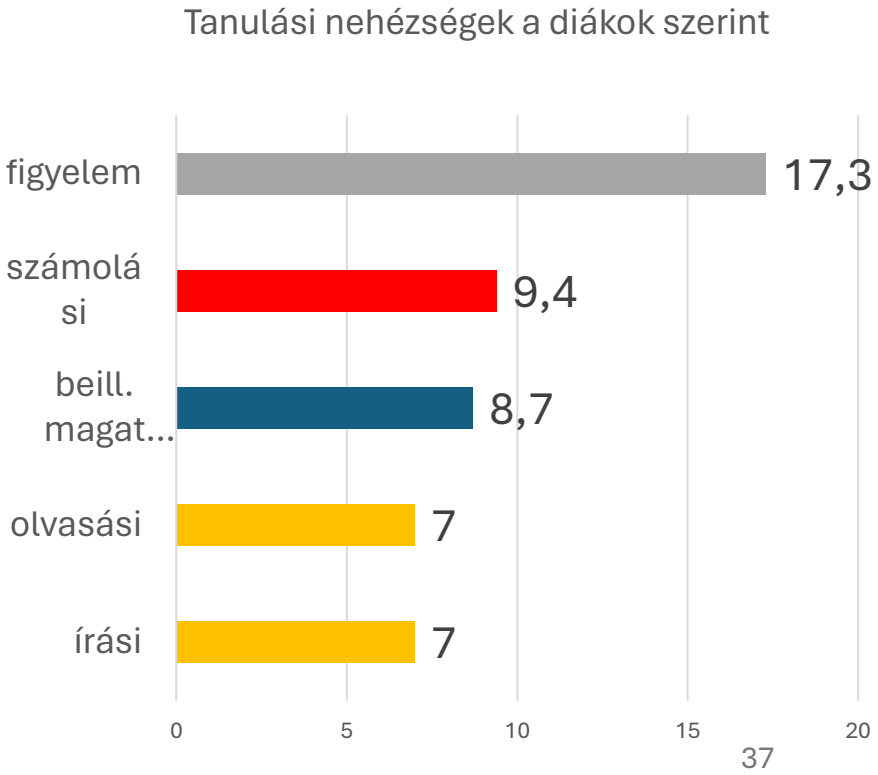
Pedagógusok szerint

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

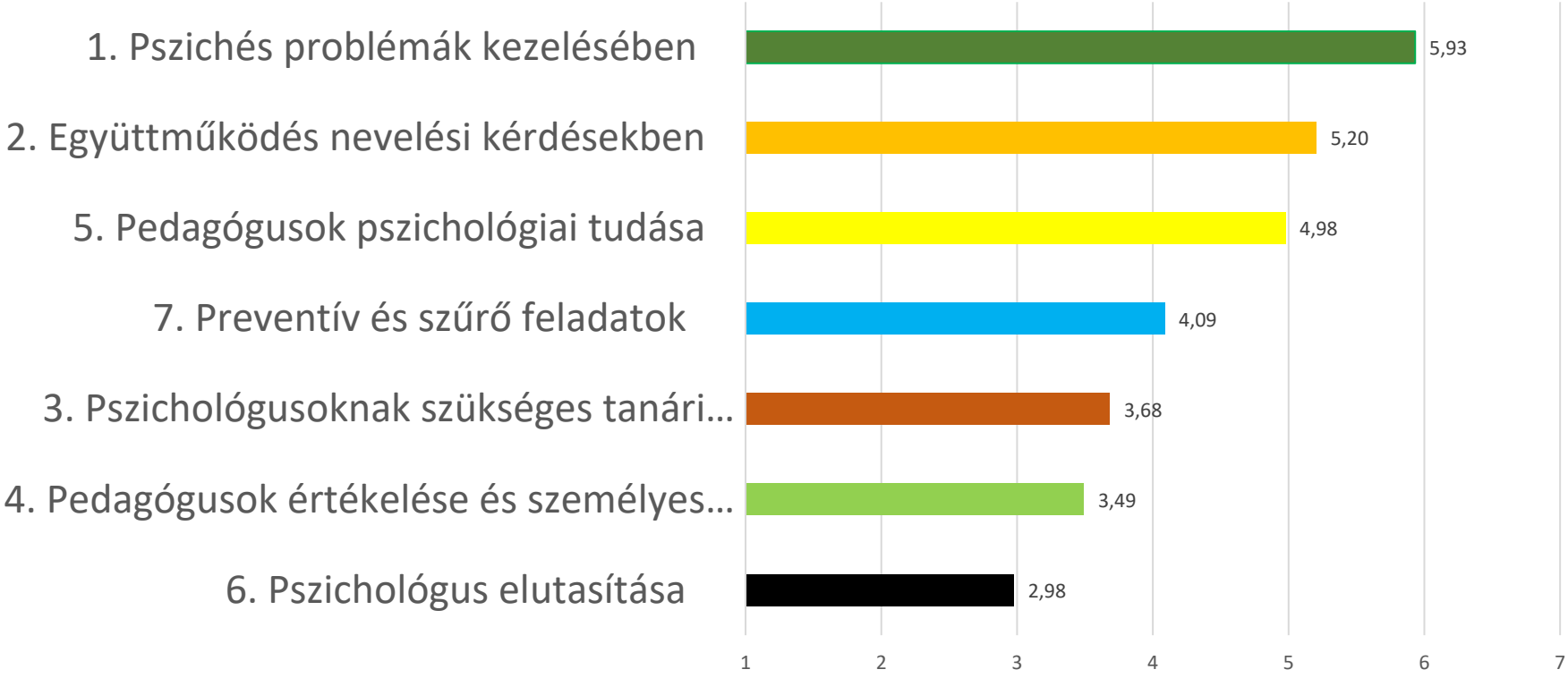
Diákok válaszai

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Iskolapszichológus iránti attitűd (pedagógusok)

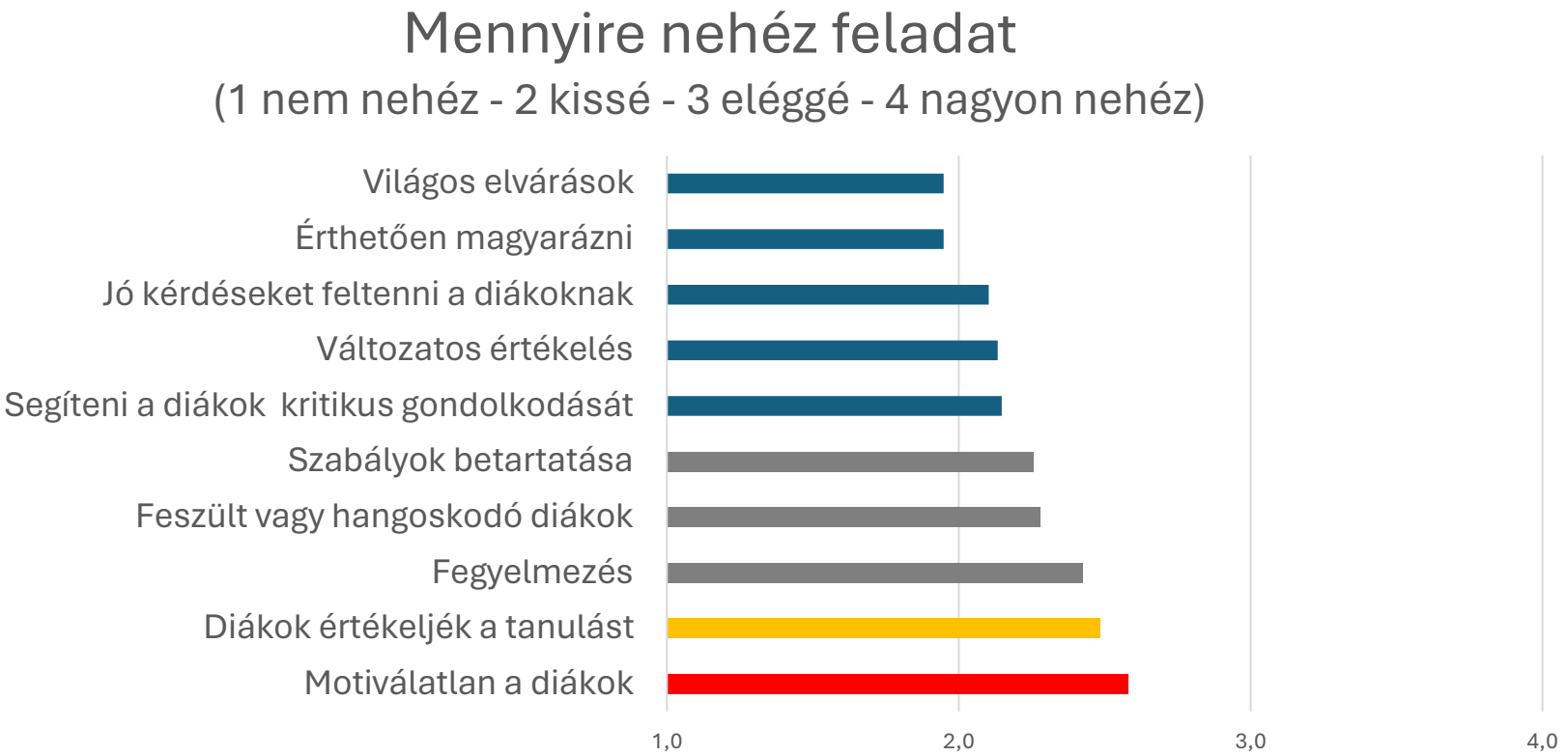
A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Tanított korosztály szerint változik az igény

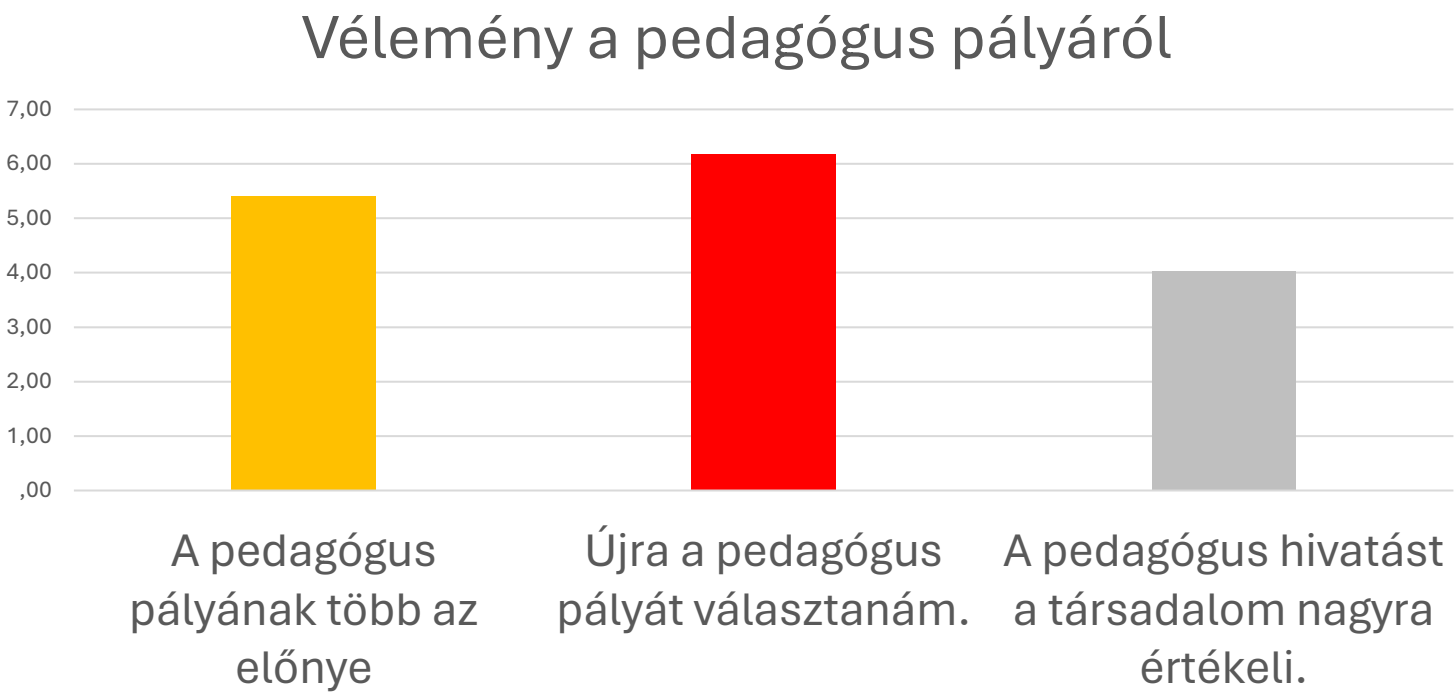
1. Iskolapszichológus szükségessége a pszichés problémák kezelésében	(A+F)>A, F>K leginkább az alsó+felsőben tanítók, legkevésbé a középiskolában tanítók
2. Együttműködés tanárokkal és szülőkkel, a tanári munka támogatása nevelési kérdésekben	A, (A+F), F > K legkevésbé a középiskolában tanítók
5. Pedagógusok pszichológiai tudásának fontossága	(A+F)>A, F>K leginkább az alsó+felsőben tanítók, legkevésbé a középiskolában tanítók
6. Pszichológus elutasítása	A, F, K > (A+F) legkevésbé az alsó+felsőben tanítók

Pedagógus hallgatók viszonyulása a pályához és az iskolapszichológushoz

Pedagógus hallgatók szerint

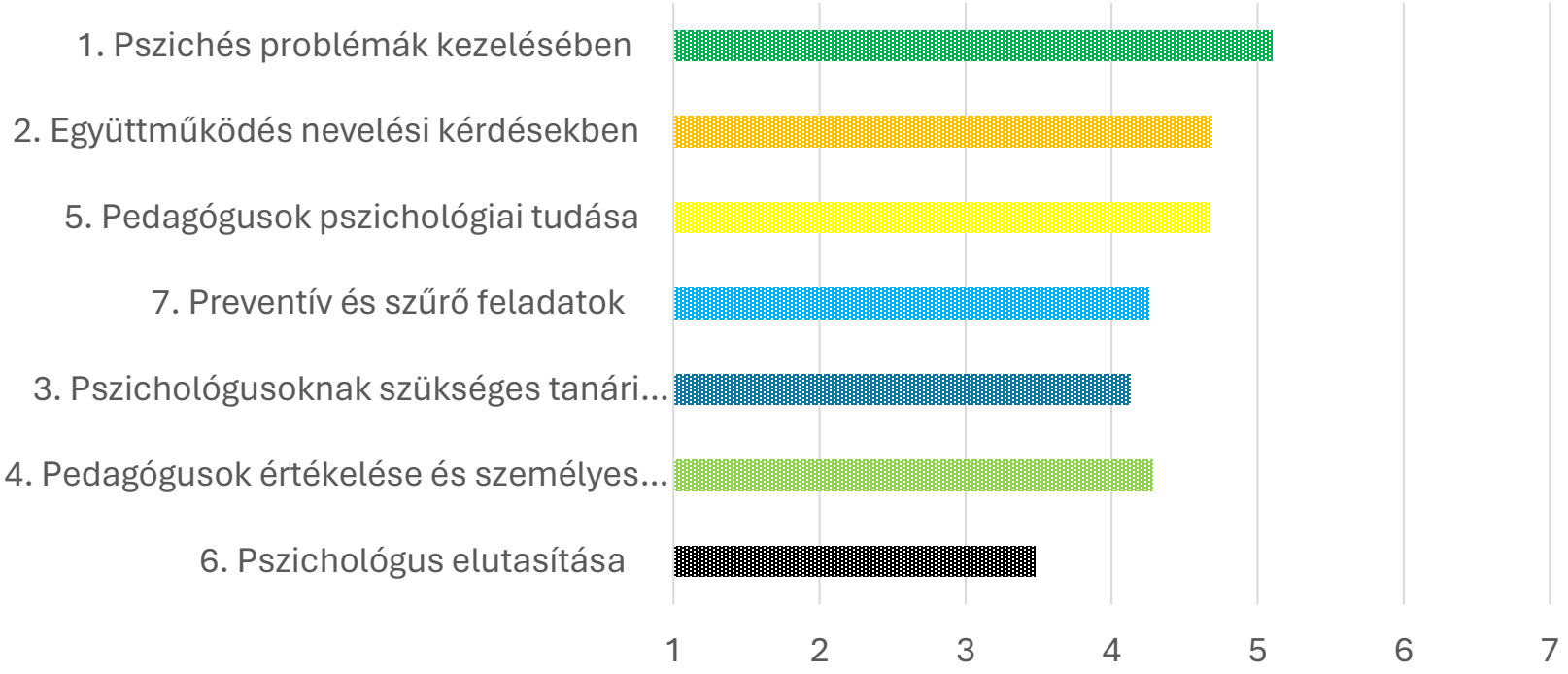

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

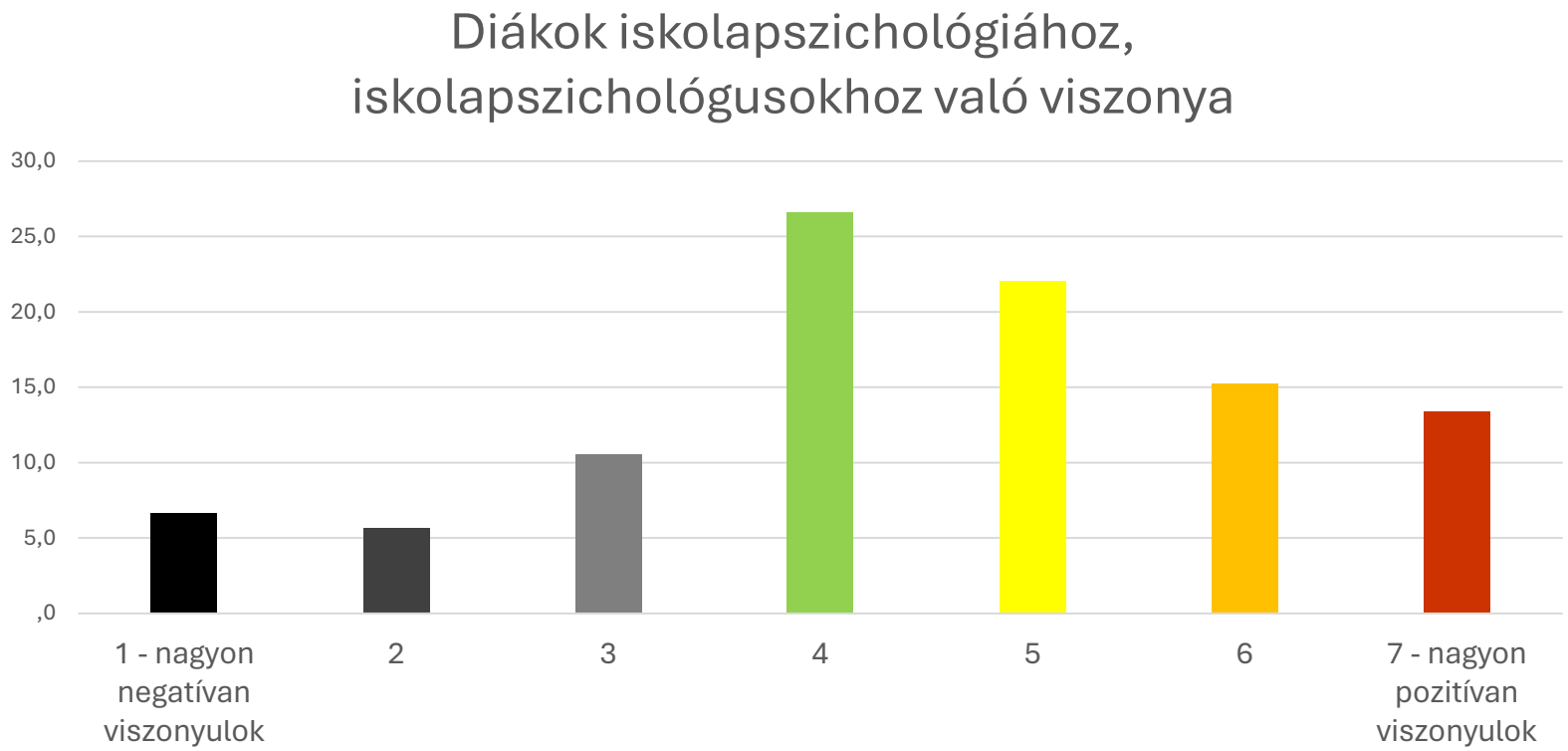

Az óvó-, tanító- és tanár szakosok véleménye közt nincs szignifikáns különbség

Iskolapszichológus iránti attitűd (pedagógus hallgatók)

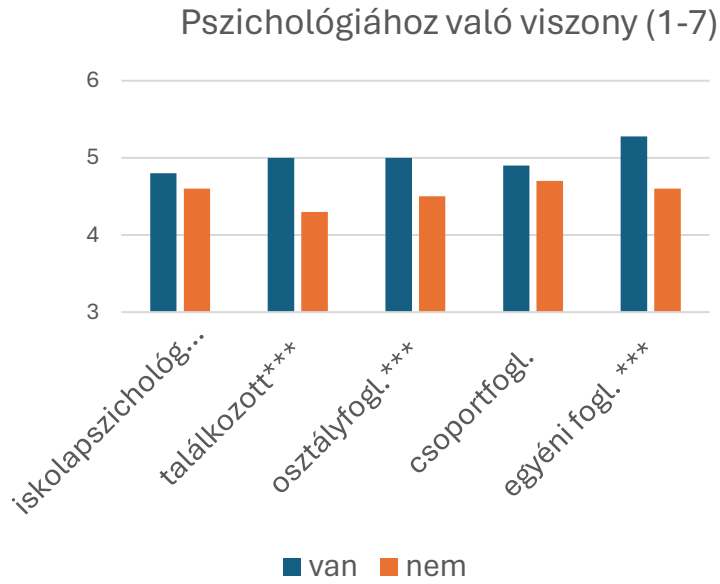
Diákok helyzete és viszonyulása az iskolapszichológushoz

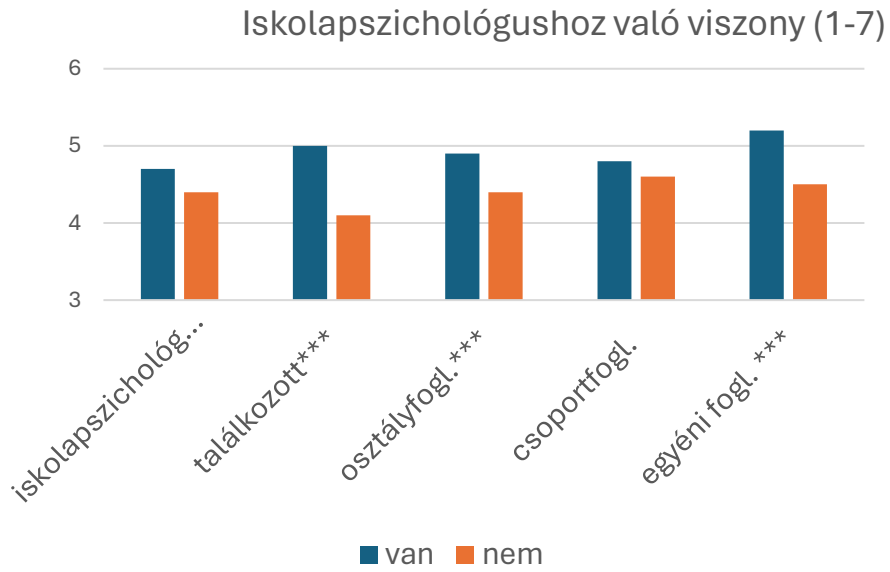

Diákok 47 %-ának semmilyen tapasztalata nincs az iskolapszichológussal

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

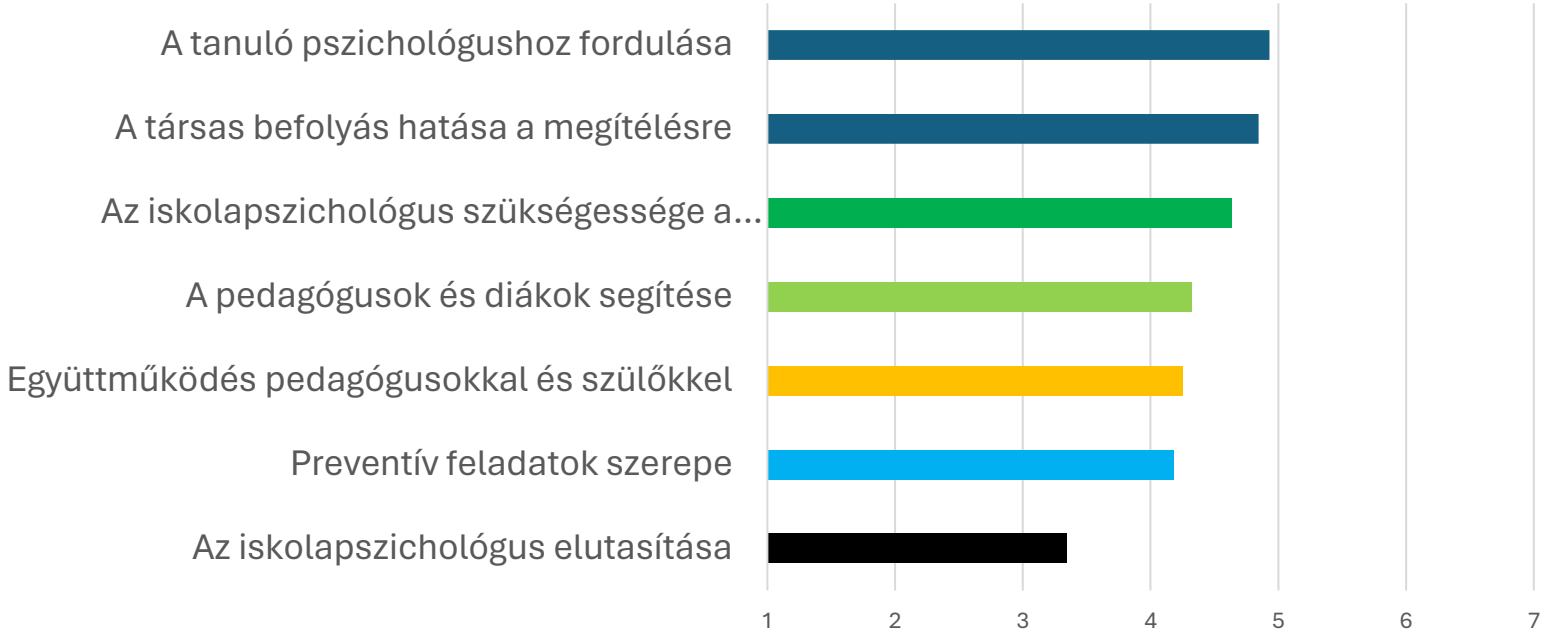
Pszichológia és iskolapszichológus iránti attitűd – közvetlen tapasztalat javít!

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Iskolapszichológus iránti attitűd (diák)

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Pedagógusok, hallgatók és diákok viszonyulása egymáshoz képest az iskolapszichológushoz

Iskolapszichológus iránti attitűd – pedagógus – hallgató – diák

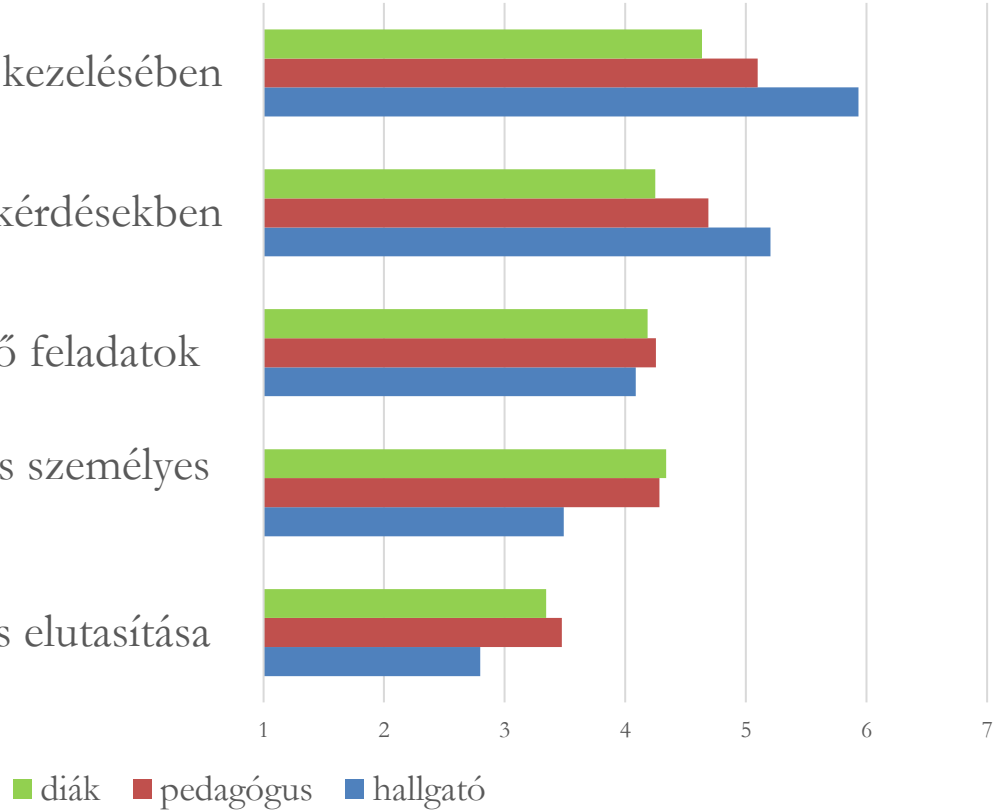
1. H>T>D — 1. Pszichés problémák kezelésében

2. H=T>D — 2. Együttműködés nevelési kérdésekben

7. n.s. — 7. Preventív és szűrő feladatok

4.D=P>H — 4. Pedagógusok értékelése és személyes segítése

6. D=P>H — 6. Pszichológus elutasítása

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával megvalósult projekt

Tanulságok, feladatok

- Iskolapszichológus kevés – iskolák felében nincs, hátrányos helyzetű megyék, kis települések
- Egyénileg reménytelen elérni a diákok többségét, bár ezt várnák főként a pedagógusok
- Iskolapszichológust igénylik, elfogadják, sőt, a személyes tapasztalattal nő az elfogadottság
- Koordinátokor – szakszolgálatok felében nincs, és ahol van kis óraszám, kevés tapasztalat, nagy fluktuáció

Köszönjük a figyelmet!